



## 2008 års ekonomiska vårproposition

---

### Till finansutskottet

Finansutskottet har den 13 maj 2008 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att avge yttrande över regeringens proposition 2007/08:100 2008 års ekonomiska vårproposition i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet behandlar i det följande motionen 2007/08:Fi11 (s) yrkande 2.

# Utskottets överväganden

## Förskolan

### Propositionen

Regeringens reformer för förbättring av välfärdssystemen har bl.a. inriktats mot att stärka den enskilda familjens valmöjligheter genom införandet av vårdnadsbidraget, barnomsorgspengen och jämställdhetsbonusen. Regeringen anför i propositionen att satsningarna på ökad kunskap i barnomsorg och skola förbättrar välfärden i dag men de är också centrala för den långsiktiga välfärden.

En väl fungerande förskoleverksamhet ska förena en god pedagogisk verksamhet och omsorg. Den ska underlätta för föräldrar att förena förvärvsarbete eller studier med familjeliv. Regeringen anser att förskolans potential att stimulera barns naturliga lust att lära måste tas till vara på ett bättre sätt. Det gynnar inte minst barn i behov av särskilt stöd. Regeringen avser därför att presentera en satsning på förskolan, i syfte att stärka förskolans pedagogiska uppdrag med inriktning bl.a. på barns språkliga och matematiska utveckling. Den avgiftsfria allmänna förskolan kommer att utvidgas till att omfatta också barn från tre års ålder. En barnomsorgspeng kommer att införas för att stärka valfriheten för föräldrarna och öka utbudet av olika former av förskoleverksamhet.

### Motion

Socialdemokraterna föreslår i motion 2007/08:Fi11 yrkande 2 att all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman ska kvalitetssäkras och att garantier ska ges för att all verksamhet följer läroplanen samt att all förskoleverksamhet har utbildad personal. Socialdemokraterna avvisar ett system med barnomsorgspeng utan kvalitetskrav som kan leda till att fler barn börjar skolan utan att ha nödvändiga grunder för att inhämta kunskap. I motionen föreslås därför en kvalitetslag för förskolan som garanterar att all förskoleverksamhet lever upp till ställda kvalitetskrav för att få del av offentliga bidrag.

### Utskottets bedömning

Utskottet anser att finansutskottet bör avstyrka motionsyrkandet. Utskottet har senast behandlat förskolan i betänkande 2007/08:UbU7.

Förskoleverksamhet vänder sig till barn från ett års ålder fram till det att barnet börjar skolan. Den har ett dubbelt syfte. Dels ska förskolan stödja och stimulera barns utveckling och lärande, dels ska förskolan göra

det möjligt för föräldrar att förena föräldraskap med förvärvsarbete eller studier. Förskoleverksamhet bedrivs enligt skollagen i form av förskola, familjedaghem och öppen förskola.

Sedan 1998 har förskolan en egen läroplan, Lpfö 98. Det innebär att förskolan utgör det första steget i samhällets samlade utbildningssystem för barn och ungdom. De pedagogiska principerna i läroplanen bygger på att omsorg och pedagogik hör ihop. I läroplanen betonas lekens betydelse för barnens utveckling och lärande.

För att öka kvaliteten i förskolan avser regeringen bl.a. att stärka förskolans pedagogiska uppdrag. Därför aviseras i budgetpropositionen 2008 tydligare mål i förskolans läroplan, regelbunden nationell kvalitetsgranskning samt ökade möjligheter för förskollärare till fortbildning.

I likhet med vad regeringen uttalat i budgetpropositionen för 2008 anser utskottet att förskolans potential att stimulera barns naturliga lust att lära inte utnyttjats fullt ut. Den pedagogiska stimulans som barn får varierar mellan olika förskolor. I syfte att stärka likvärdigheten bör målen i förskolans läroplan förtydligas. I budgetpropositionen 2008 anges att dessa mål ska sättas på ett sådant sätt att lärande kan fortsätta ske med hänsyn till barnens utveckling, i barnens takt och genom lekfullt lärande. Förändringarna i läroplanen kommer också att uppmärksamma bl.a. barns språkutveckling.

Våren 2006 biföll riksdagen en gemensam reservation från Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Miljöpartiet om etableringsfrihet för enskilda förskolor och fritidshem (bet. 2005/06:UbU13, rskr. 2005/06:240) med innebörden att kommunerna är skyldiga att lämna tillstånd för icke-kommunala förskolor och fritidshem som uppfyller gällande kvalitetskrav. Ändringarna i skollagen trädde i kraft den 1 juli 2006. Från och med den 1 februari 2007 har verksamheten också rätt till bidrag från kommunen (prop. 2006/07:1, utg.omr. 16, bet. 2006/07:UbU1, rskr. 2006/07:54).

I budgetpropositionen 2007 framhölls att etableringsfrihet för enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg är ett sätt att öka kvaliteten i verksamheten. I budgetpropositionen 2008 aviseras att etableringsfriheten ytterligare kommer att utvidgas till att omfatta t.ex. familjedaghem och flerfamiljslösningar. En barnomsorgspeng införs i kommunerna för att öka föräldrarnas valfrihet och främja en större variation av anordnare. Regeringen avser vidare att ålägga kommunerna en skyldighet att stimulera flera verksamhetsformer och att informera om de förskolor och annan barnomsorg som finns för barn mellan ett och fem år, både kommunala och enskilda. Regeringen har för avsikt att genomföra en utvidgning av etableringsfriheten under 2009.

Utskottet delar regeringens uppfattning att etableringsfrihet är ett sätt att öka kvaliteten i förskolan och välkomnar regeringens förslag att ytterligare utvidga etableringsfriheten för enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg.

I likhet med regeringen anser utskottet att valfrihet och mångfald inom barnomsorgen är en förutsättning för att barnfamiljer ska kunna anpassa familjebildning och omsorg om barnen efter sina behov och välja den typ av verksamhet som är lämplig för just deras barn, i deras situation. Införande av kommunala vårdnadsbidrag är en del av en sådan politik och ger möjlighet för en förälder att under en tid stanna hemma med barnet eller under en tid gå ned i arbetstid. Det är utskottets uppfattning att detta gynnar både föräldrar och barn.

Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett beredningsarbete om att förtydliga ledningens ansvar i förskolan. I budgetpropositionen 2008 anges att det lokala ansvaret bör vila på en förskolechef. Förskolecheferna ingår också i målgruppen för rektorsutbildning. Under 2008 avser regeringen att lämna en proposition om obligatorisk utbildning för nyanställda rektorer till riksdagen. I budgetpropositionen för 2008 anger också regeringen att även frågan om hur personalens ansvar i förskolan kan förtydligas och preciseras är under beredning. Det ska finnas utbildade förskollärare i varje förskola och dessa ska ges ett övergripande pedagogiskt ansvar. Liksom regeringen anser utskottet att kompetenta förskollärare och annan personal är utomordentligt viktigt för utvecklingen av den svenska förskolan. Regeringen skriver i budgetpropositionen 2008 att förskollärarytbildningen bör utformas så att den får en egen identitet inom lärarutbildningens ram. En utredning har tillsatts om en kvalitetssäkrad och reformerad lärarutbildning med uppgift att bl.a. se över en framtida förskollärarytbildning. Regeringen aviserar också i budgetpropositionen 2008 sin avsikt att ge förskollärare ökade möjligheter till fortbildning.

Stockholm den 20 maj 2008

På utbildningsutskottets vägnar

*Sofia Larsen*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Larsen (c), Marie Granlund (s), Margareta Pålsson (m), Mats Gerdau (m), Mikael Damberg (s), Betty Malmberg (m), Agneta Lundberg (s), Christer Nylander (fp), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Gunilla Tjernberg (kd), Oskar Öholm (m), Thomas Strand (s), Ulrika Carlsson i Skövde (c), Mats Pertoft (mp), Göran Thingwall (m) och Peter Pedersen (v).

## Avvikande mening

### **Avvikande mening (s)**

Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s) och Thomas Strand (s) anför:

Inom ramen för ett kvalitetsprogram för förskolan föreslår vi en särskild kvalitetslag för förskolan som garanterar att all förskoleverksamhet lever upp till kvalitetskrav för att få del av offentliga bidrag.

Vi vill kvalitetssäkra all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman och skapa garantier för att verksamheten följer läroplanen och har utbildad personal. Vi avvisar bestämt ett system med barnomsorgspeng utan kvalitetskrav eftersom det riskerar att fler barn börjar skolan utan de nödvändiga grunderna för kunskapsinhämtande. All förskoleverksamhet som finansieras med offentliga medel måste uppfylla vissa grundläggande kvalitetskrav. Det handlar om att all verksamhet måste ha utbildad personal. Därutöver måste all verksamhet följa den nationella läroplanen, och all verksamhet ska varje år redovisa hur man arbetar för att nå kvalitet och målluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. All verksamhet ska också kvalitetsgranskas, och om man inte uppfyller kraven ska verksamheten inte få del av de offentliga medlen.

Vi tycker inte att det är orimligt att det bland kvalitetskraven finns mininormer för gruppstorlekar och personaltäthet samt kriterier som omfattar områden som service, tillgänglighet, inflytande från föräldrar och kompetensutveckling för personalen.

Vi välkomnar en valfrihet för föräldrar att välja olika förskolor men föräldrarna måste kunna känna trygghet att alla förskolor oavsett val har samma grundläggande kvalitetskrav. Vidare ska demokratiska organ ha inflytande över var, när och hur många förskolor som etableras.

En kvalitetslag skulle göra det klart att förskolans resurser inte kommer att kunna användas för ren barnpassning av närmaste granne eller av helt utbildad personal. Det skulle skapa trygghet bland all förskolepersonal och bland alla dem som nu är oroliga för att den svenska förskolan som byggts upp under årtionden i bred politisk enighet raseras.

Riksdagen bör redan nu ställa sig bakom denna inriktning och ge detta regeringen till känna.